

Batka Zoltán

Vata fia

Batka Zoltán

Vata fia

Regény

ATHENAEUM

Copyright © Batka Zoltán, 2019
Minden jog fenntartva.

Kiadta az Athenaeum Kiadó,
az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók
és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.
1086 Budapest, Dankó u. 4–8.
Telefón: 1-235-5030
www.athenaeum.hu
www.facebook.com/athenaeumkiado

ISBN 978 963 293 909 4

Felelős kiadó: Szabó Tibor Benjámin
Felelős szerkesztő: Besze Barbara
Szerkesztette: Filippov Gábor
Műszaki vezető: Drótos Szilvia
Borító: Földi Andrea
Nyomdai előkészítés: Tóth Viktor

Készült az Aduprint Nyomda Kft-ben, 2019-ben
Felelős vezető: Tóth Béláné

„Ez után uralkodott Benin Béla. Kinek uralkodása alatt a magyarok a hitet és keresztséget elhagyták, esztendeig tévelyegvén a hitben, úgy hogy sem pogányoknak sem keresztényeknek nem látszának.”

(részlet Kézai Simon krónikájából)

A távoli sztyeppékről érkezett nomád és pogány magyar törzseket az államalapító I. (Szent) István vaskézzel egyesítette, majd ő és utódai mindent megtettek azért, hogy az újonnan létrejött ország a keresztény Európa szerves része lehessen.

Az új állam a római Szentszék szövetségese lett, így a kereszténység lett az államvallás.

Istvánnak és utódainak az ország egységesítése mellett legfontosabb feladatává lett, hogy a népből kigyomlálja, mindörökre elpusztítsa a magyarság évszázadokon át élő és létező puszta pogány kultúráját.

A királyok pogányság elleni irtóhadjárata és az országba érkezett papok térítőmunkája nyomán a 11. század közepére a pogányság lassan visszaszorult a királyság peremvidékére.

Végül már csak egyetlen tisztántúli törzs őrizte még a régi rendet és hitet.

Innen robbant ki 1061-ben az utolsó pogánylázadás.

Előbeszéd

Magyar Királyság, 1063. szeptember 11.

Két évvel Vata fia János lázadása után

A palota különös vendége

Senki sem tudta, merre van a helyes út. Az indulás előtti kavardásban a csapat vezetői a hírvivőkkel együtt tévedésből útikalauzokat is előreküldtek, akik meg tudták volna mondani, hol lehet átjutni a folyón.

A gázlőhelyek kiindulópontját a partról lehet ugyan látni, ám a biztonságos átkeléshez kellett volna a tapasztalt vezetők, akik a víz legapróbb fodraiból is észrevették, hogy a mederben hol kanyarog a túlpartra vezető, a víz sodra miatt állandóan változó, láthatatlan kavicsösvény, és hol ragadja magával a folyó egy rossz lépés után az utazót. Vezetők nélkül a csapat meg sem kísérelte, hogy átkeljen a folyón, jobb híján lefelé haladtak, délnek, ahol a folyó a hegyeket elhagyva kiér a síkságra.

Abban az évben korán köszöntött be az ősz. A lovasok fáklyái riadtan pislákolnak a szemerkélő ónos esőben. A hajnali köd magába nyelte a tájat, eltűnt a túlpart, eltűntek a folyó fölé magasodó hegyek, még a parthoz legurult sziklák is csak elmosódó, sűrű foltokként derengtek fel az út mellett. A felhőkön és a ködbe burkolt hegycsúcsokon hirtelen áttörő napfelkelte némaságra dübörgéssé erősítette a szitáló eső millió apró kis csendjét, az egyre áradó víz hordta homokszemcsék kigyósziszegését, ahogy a folyó belevájta magát a dömösi út agyagjába, magába szívva a

sárban lépdelő lábak cuppogását és a menet végén a sebesültet vivő szekér nyikorgását.

Már fél órája, hogy a sebesült király végre elcsendesedett. A kíséret tagjai még mindig merev arccal meneteltek. Senki sem szólalt meg. Süketebbnék és némábbnak tettették magukat, mint az útszéli kövek. Szerették volna kitépni magukból mindazt, amit addig hallottak.

A szavakat, amelyeknek ezen a földön soha nem lett volna szabad elhangozniuk, és amelyeket emberi fülnek soha nem lett volna szabad meghallania. A szavakat, amelyeket, ha Isten kegyelme végtelen, a környező hegyek kövei visszavonhatatlanul magukba szívtak és mindörökre kőpáncéljukba zártak.

A szavakat, amelyekkel a szekeren fekvő, haldokló király megátkozta Istent.

– Te mocskos isten! – üvöltötte Béla a szekér szalmájáról. – Te kutya isten! Te gyűlöletes, gonosz isten! Te holtak és keselyűk istene! Te, aki kitéped a még élők szívét, szemét, máját, hogy felzabálhasd, hogy kéjeleguess tévelygő vakságukban és ürességükben! Te szívtelen, kegyetlen isten, te gyengék, bolondok, némák és halottak ura! Te visszhangtalan üresség és némaság istene! Nem félek már tőled! Réges-régen megszabadultam rabságodtól, zsarnokságodtól, ostoba haragodtól, gyűlöletedtől! Te soha nem voltál ott, ahol én, és én soha nem voltam ott, ahol te! Nincs hatalmad felettem, mert én kivettemlek magamból, mint a rothadt húst!

– Isten, mit mondasz erre? Mit? – kiáltotta a király, majd elhallgatott, mintha erőt gyűjtene. Isten azonban hallgatott.

Valahol a szürkület és a köd fátyla mögött, kint, a nyílt vízen sirályok jajongtak.

– Tudd meg, hogy nem kárhozom el! – harsogva felnevetett. – Te nem ítélsz engem kárhozatra, mert nem vagy rá méltó! Én, Béla, a király, én átkozlak meg téged, te Isten! Itt és most örökre kivetlek magamból, megtagadlak! Én ítélek téged örök kárhozatra, és nem te engem!

A nevetés fuldokló, véres köhögésbe szakadt, később pedig már egyre inkább csak a hörgést hallották a szekér felől.

A reggel a pilisi hegyek alatt érte a csapatot. Egy kis folyóba ömlő pataknál álltak meg. A patak felett jókora tölgyfa terebélyesedett, ágán királyi lobogóval. Odaértek a révhez.

Mint a lassan elomló világ utolsó, kancsal villanása, a reggeli ködön át a nap kisütött a menetre. A csapat vezetője végül előreküldött két harcost, hogy egy közeli faluból kerítsenek valami vezetőt, hátha mégis akad, aki át tudná vinni a csapatot a folyón. Az eltelt fél nap zűrzavara után a hirtelen támadt csendben most először jutott idő végiggondolni, voltaképpen mi is történt.

A napokkal azelőtt Dömösre összehívott országtanács csak formalitás volt: az uraknak már régóta csak annyi feladat jutott, hogy némán, állva végighallgassák a királyt, majd teljesítsék, bármit parancsol is.

Akkor már hetek óta érkeztek a nyugati határról a hírek a németek készülődéséről. Az urak tudták, hogy rövidesen újra hadba kell menniük, és tudták azt is, hogy ha Béla úgy parancsolja, hát meg is hálnak érte. Még az is, aki gyűlölte. Sőt, éppen aki gyűlölte, az halt meg a királyért elsőnek. Béla ereje ugyanis abban állt, hogy a gyávák félelemből, a bátrak és erősek pedig büszke gyűlöletből szolgálták őt. Minél erősebb volt a haragjuk, annál eltökéltebbek lettek a király szolgálatában.

És ekkor Isten rávetette haragos tekintetét Bélára. Mint az írásban a túl magasra nyújtózkodott Babel tornya, a nemrég épített, minden addiginál nagyobb trón emelvénye nagyot csikordult, és a nehéz falapokból ácsolt kötések oldalt kiengedtek. Az egész szerkezet az oldalára dőlt, ledobva magáról Bélát, majd a leomló falapok teljesen szétroncsolták a földre huppant uralkodó testét.

A királynő és a kísérete a királyi udvarházban tartotta volna Bélát, hiszen Dömösön volt templom, és jó keresztény csak Isten háza közelségében remélhet gyógyulást vagy a közeli halálban való megnyugvást.

Ám Béla, környezetének legnagyobb megrökönyödésére, előbb úgy rendelkezett, hogy azonnal, még az éjszaka közepén induljanak el vele oda, ahol a folyó kiér a végtelen, semmibe vesző síkságra, aztán pedig elutasította a Krisztus testét formázó feszületet. Parancsot adott ugyanakkor, hogy húzzák ki a kardját a hüvelyéből, és a meztelen pengét tegyék mellé a társzekérre.

Az indulás előtt Béla szörnyű fájdalmai ellenére maga mellé intette az udvarispánt, és valamit a fülébe súgott. A főúr szótlanul bólintott, majd hátralépett, és az udvarház eresze alól nézte, ahogy a király szekere nagy nyikordulással nekifeszült a Duna-parti sárnak, és a csapat elindult az éjfekete semmibe.

A révnél veszteglő csapathoz egy jó óra elteltével értek vissza a kiküldött vitézek. Nem jártak sikerrel, nem találtak révkalauzt. A hajnal ellenére a királyi csapat híre megelőzte a harcosok érkezését, és mire a katonák odaértek, a lakók mind egy szálíg elmenekültek a faluból.

A parton hamar élénk vita alakult ki a rangidős ispánok között, ki mondja meg Bélának, hogy az akaratát egyelőre nem tudják teljesíteni. Végül jobb híján sorsot húztak. A választás Gáva urára esett, ám hiába állapodtak meg vele is előre a feltételekben, ő így sem mert odamenni a királyhoz. Az urak végül alaposan összevesztek: félelmükben rikácsolva egymást vádolták hitszegéssel, és kis híján egymásnak ugrottak, a kíséretüknek úgy kellett szétválasztania őket. Végül Gáva az egyik tisztjének adta parancsba, hogy közölje a királlyal a rossz hírt, majd odébb somfordált, hogy közben még véletlenül se vetődhessen rá Béla tekintete.

A tiszt fiatal kora ellenére már sok sebesültet látott, ám amikor a szekérhez lépett, arca még így is megrándult a látványtól.

A király egyik szemét kiütötte a falap, fölötte a homloka, alatta arcán a húsa is szétroncsolódott. A legijesztőbb azonban az volt, hogy a hideg idő ellenére a semmiből jött nagy, fekete legyek már teljesen ellepték a még ziháló testet. A vitéz ettől némileg megnyugodott. Ilyet legalább már látott a csatatéren.

Lassan az uralkodó fölé hajolt.

– Felség!

Béla résnyire nyitotta megmaradt szemét. A katona a fülébe súgta, hogy egyelőre nem találják a túlpartra vezető utat, de úton vannak oda, ahová a király kívánkozik: nem messze, a folyón túl a pusztaság kezdődik. Bélának megrebbentek az ujjai, mintha magához intené a katonát. Ajka erőlködve próbált szavakat formálni. A katona lassan megértette, mit akar.

Béla mellett, a szalmán ott hevert a meztelen kardja. A katona a kezébe csúsztotta a markolatot. A király, ahogy a markában érezte a vasat, egy pillanatra becsukta a szemét, majd a fiatal harcosra nézett, és másík, remegő kezét éppen csak megemelve, lassan az ég felé mutatott.

– Igen, uram? – kérdezte a vitéz, de Béla nem felelt, egyre csak az égre mutatott, majd a fejét ingatta kétségbeesett tekintettel, mintha keresne valamit odafent.

– Nem értelek, uram – suttogta a katona.

Béla zihált az erőlködéstől. A harcos kényszeredetten ismét felnézett az égre. De nem látott mást, csak az ólomszürke felhőket és a belőlük szitáló esőcseppeket.

Mire visszanézett rá, Béla tekintete már üres volt. A katona hátralépett, majd odaintette az urakat. Miután mind megbizonyosodtak róla, hogy a király meghalt, levették a fővegüket, és keresztet vetettek. Mehettek vissza Dömösre.

Béla testét két nappal később, a fehéregyházi királyi kápolnában ravatalozták fel. Senki sem számított nagy ceremóniára: akit életében gyűlöltek, attól holtában is csak sietve búcsúznak el, hogy utána a felejtés is könnyebb legyen. A gyors temetésre kényelmes ürüggyel szolgált, hogy a nyugati határszélen már küszöbön állt az újabb támadás. A németek, és az előző uralkodó, András fia, Salamon hamar híret vették Béla halálának, és még azelőtt akarták megtámadni az országot, hogy a trónörökösnek szánt Géza megszilárdíthatná a hatalmát.

A kétnapos gyász leteltével, hajnalban Béla testét hajóra rakták. A király porhüvelyére Fehéregyházától néhány napos hajóút várt, a végén pedig a Béla által emelt szögszárdi nagytemplom. Amikor a hajó már eltűnőben volt a láthatáron, a parton álló főurak csak akkor merték elhinni, hogy Béla tényleg meghalt, és nem jön többé vissza. Messze, a királyi vártól és az udvarnéptől távol, a Duna átellenes partján, egy kis öböl fölé magasodó dombról lovas nézte a távolodó hajót. Arcát csuklya fedte.

A kezében ruhába tekert, hosszúkás csomagot tartott.

Az előző éjjel kapta a királyi várban. Az éjszaka közepén érkezett, amikor a gyászoló udvarnép már régen nyugovóra tért. A látogató keresztülment a belső udvar kihalt kerengői között, egyenesen fel a halottas terembe, ahol már várta az udvarispán.

A látogató csak futó pillantást vetett Béla tetemére. Az udvarbíró elővette a hosszúkás, rongyba burkolt csomagot. A csuklyás férfi átvette, majd szó nélkül megfordult, pár perccel később pedig a királyi vár egyik hátsó ajtaján keresztül elhagyta az udvart.

Néhány ajtónállón kívül senki sem figyelt fel az érkezésére. De ha valaki látta volna, az sem ismerte volna a látogatás célját. És aki ismerte volna, az sem értette volna a látogatás valódi értelmét. Ahhoz vissza kellett volna repülnie az időben, egy három évvel ezelőtti, forró nyári napig.

ELSŐ RÉSZ

Út a pusztába

1.

Csak az az átkozottul sok légy és szúnyog ne lenne – gondolta magában Adelardó, miközben a málhát erősítette fel a lovára a Fehéregyházzal átellenes Duna-parti piactér sarkán. Körülötte már elkezdődött a hetivásár, a környék kézművesei kipakolták ponyváikra a portékáikat. Öblös hangú kereskedők kínálgatták a hegyeken túlról hozott árujukat, míg a Duna menti pusztákról érkezett pásztorok a lábasjószágot terelték a tér közepére húzott karámba. Adelardó szerzetesi csuhája alatt mit sem érzékelt mindebből. Csak a levegő állandó, szűnni nem akaró zümmögését hallotta. Tavasztól ősziig a közeli mocsarak szúnyogok felhőit lehelték ki magukból a városra, a messziről ideterelt ökörorsók pedig gonosz, fekete böglyök légióit hozták magukkal, amelyek a legváratlanabb helyeken tudtak belemarni az emberbe.

Semmi sem olyan itt, mint odahaza, Valenciában, állapította meg magában lemondóan. Szülővárosának szeszélyesen kanyargó kis utcáin a szikrázó hispán napsütésnél csak az ablakokban száradó, hófehér abroszok a vakítóbbak. Minden pillanatban valami szín, illat robban be az arra járó érzékeibe, tolakodóan, mégis elutasíthatatlanul, mint a megrészegült szerelmes mosolya. De itt? Ez a hely szinte tüntet a szürkeségével.

Soha nem fogom megszokni, gondolta Adelardó. Tudta ezt már abban a pillanatban, amikor megérkezett, és három évvel

később is ugyanolyan biztos volt benne. A kegyetlen, pusztai tél után szinte azonnal lázat hozó, nedves meleg önti el a tájat, a nyár pedig egyetlen véget nem érő, fejhasogató zümmögés és minde-
nütt terjengő birkaszag.

De a legkülönösebbek mégis ezek az emberek. Az összes nép közül, amelyeket eddig látott, a magyarok a legfurcsábbak. Akkor tűnnek a legcsöndesebbnek, ha beszélnek, a hallgatásuk pedig olykor szinte kiáltásnak hat. Bár már két éve itt van, egy tapodtat sem került közelebb hozzájuk. Pedig külsőre vendégszerető, kedvesek. De valójában, akár az öregember a temetésére félretett, utolsó kis vagyonkáját, csak a Teremtő által beléjük zárt magányukat rejtegetik szüntelen.

A piac túlfelén hirtelen valami zaj támadt, az egyik térre nyíló kis utcánál szétrebbent a nép.

A mellékutcácskából egy csapat királyi vitéz vált ki, lóháton. Egyenesen odamentek Adelardóék csoportjához. A királyi katonák vezetője kurtán végigmérte a csapatot.

– Adjon az Isten szép napot! Ki a vezetőök?

Adelardó latinra fordította a magyar beszédet, mire előlépett mögüle egy idősebb, itáliai származású szerzetes, Pelbárt apát. Meghajolt a katonák vezetője előtt.

– A mennyei mindenható kegyelme legyen veletek!

A katona kurtán biccentett a fejével, majd megrántotta a lóva zabláját, és oldalt fordult. A királyi katonák közül egy kistermetű, öreg, ám erős testalkatú harcos lovagolt elő.

– Urunk mellétek adja. A neve Kurszán. Veletek megy.

Az idősebb magyar harcos jellegzetes, széles pofacsontjánál csak a tekintete volt megkapóbb. Egyszerre volt szúrós, fürkésző, ugyanakkor gyerekesen mosolygó. Pusztai ember, gondolta Adelardó.

A Pelbárt csapatát kísérő német katonák nyakán megfeszült az izom. Egy pogány. *Szár*, ahogy itt hívják őket. Egy a megmaradt kevés istentelen közül.

– Ő jól ismeri az utat Vata fia János országába. Elvezet titeket, és megvéd majd az úton – mondta a királyi katonák vezetője.

A németek kérdően sandítottak vezérükre, de Gerd vitéz, mint mindig, most is csak egykedvűen mosolygott.

Pelbárt apát is meghajtotta magát a királyi vitézek előtt.

– Mondd meg Béla úrnak, hogy köszönjük, az irántunk való eddigi jóságával együtt!

A királyi vitézek csak erre vártak, biccentettek, aztán visszafordultak az utcán.

Gerd mosolyogva megvakarta kurta szakállát, majd a németjeihez fordult.

– Hallottátok. Megvéd minket a pogány!

– Megvéd? – háborgott az egyik német katona. – *Mein Gott!* Hiszen ezek miatt üres még ma is egész Lotaringia!

A német társai is csak a fejüket ingatták. Alig telt el egy emberöltő azóta, hogy ezek egész városokat mészárosoltak le. Még a gyerekeknek sem kegyelmeztek.

Kurszán mit sem törődött a németek zúgolódásával, egykedvűen a piactéren készülődő csapat mellé léptetett, majd felegyenesedett a nyeregben, mintegy jelezve, hogy készen áll az indulásra.

Adelardó először látott pogányt. De ittléte óta olyannal sem nagyon beszélt, aki szemtől szemben találkozott volna velük. A szárok nevét ugyan mindenki ismerte, de évtizedek óta senki sem látta őket a királyi városok közelében. Azt tartották rólok, hogy eleve lovon születnek, és le sem szállnak onnan többé. Együtt élnek a pusztával, az erdővel, mint a fához az árnyéka, ők is hozzátartoznak a tájhoz. Réges-régen a magyarok mind beretvált fejű szárok voltak. De mire Adelardó az országba érkezett, csak a királyság keleti határán, a Tiszán túl maradt néhány törzsük, akik még a régi szokásaikat követték. Adelardó is csak annyit tudott róluk, amit a városba feljövő pásztorok meséltek neki: kinn élnek a puszta mélyén, a mocsarakban és az erdőkben, ám csak a legkritkább esetben mutatkoznak az utazók előtt.

Ha mégis, akkor többnyire ők az utolsó dolog, amit az utazó életében Isten kegyelméből láthat ebből a világból.

Adelardó alaposan szemügyre vette Kurszánt. A harcos alacsony volt, de erős, inas végtagokkal. A kezén mély vágások látszottak, amelyek azonban nem tűntek harci sebnek, mivel nem keresztben, hanem hosszában futottak a pogány kezén. Kurszán ruházata egyszerű, fehér gyolcsból állt. Kopaszra borotvált fején a maradék haját hátul három varkocsba fonta. Durva vászoningét bőr öv fogta össze, amelyen a kardja, a kurta tőre és a tarsolya függött. Adelardó szeme megakadt a tarsoly fémlemezén. A közepén madáralak volt látható, amely karmaiban emberi alakot tartott.

Önkéntelenül felötlött benne, amit odahaza tanítója, Fernando atya mondott a bűnről, amely örökké béklyóban tartja az embert. Ennek az embernek a kezében azonban lombos ág volt, és mintha nem is akart volna kiszabadulni a madár karmaiból. Ellenkezőleg, mintha éppenséggel a vadállatból sarjadna elő az új élet.

Adelardó megborzongott. Micsoda istentelenség!

Pelbárt atya közben végignézett a csapaton. Összesen tízen voltak. Pelbárton kívül Adelardó, hét német katona és a most közibük pottyant ördögfajzat, Kurszán. Miután Pelbárt látta, hogy mindenki készen áll az indulásra, felszállt a nyeregbe, és felemelte a kezét, mintha áldást osztana.

– Isten nevében!

A csapat elindult a piactéren keresztül. Adelardó végignézett a jobbról-balról baromfikat kínálgató árusokon. Ahogy elhaladtak előttük, az egyik kofa keresztet vetett. A fiatal barátnak eszébe jutott, voltaképpen hová is tartanak: ki a nyílt pusztába, amelyről a városban lakók úgy tartják, hogy az ott lakozó gonosz az eltévedt utazó csontjából is kiszívja a velőt. A céljuk pedig, hogy eljussanak a pusztán túlra, az istentelen pogányok országába, a kegyetlen Vata fia János nagyúrhoz.

– Megyek, ahová az Úr vezérel – ismételte magában a fiatal barát, de a csapat mellett lovagló Kurszán derűsen egykedvű tekintetét látva rájött, hogy korai lenne még teljesen elfogadni a sorsát. Jobb, ha a belenyugvásból kicsit későbbre is tartogat még.

Nemsokára a csapat átlépett a város göcsörtös fából és kőből tákolt kapuján, ahonnan a semmibe vesző, poros gyalogút nyílegyenesen fúródott bele a végtelen síkságba.

Órákkal később már csak a hátuk mögött derengő hegyek kék sziluettje emlékeztette őket arra, hogy még e világban vannak.

2.

Adelardóban a kezdeti riadalmat hamar felváltotta az unalom. Ez volna? Egy cseppnyi félelmetes sincs ebben a tájban. Sehol egy fa, sehol egy domb. Egy fűszál mögé pedig még egy istentelen pogány sem tud elrejtőzni. Mindenütt csak a föld, az ég és a forróságtól remegő látóhatár. Még a szúnyogok is eltűntek.

A németek viccekkel igyekeztek elűtni az út unalmát. Az elő lovagló Kurszánra mutogattak, anyanyelvükön arról beszéltek, azért olyan kurta lábúak a magyar lovak, hogy a gazdájuk könnyen meghághassa őket. A kiszólást élénk nevetés kísérte, a németek a kezükkel csapkodtak, miközben töröltették a homlokukról az izzadságot.

Gerd Adelardóhoz és a mellette bóbiskoló Pelbárthoz lovagolt.

– Tisztelendő uram, lenne egy javaslatom.

– Mondd csak, Gerd vitéz!

– Ha tennénk egy kis kitérőt, a közelben van egy királyi udvarház. Ott megszállhatunk éjszakára, fedél lesz a fejünk felett.

– Mekkora az a kitérő?

– Nem sok, néhány óra járás.

Pelbárt maga elé meredt, kezében az olvasóját morzsolta, mint ha csak egyenesen Istent kérdezné, letérhetnek-e az útról.

Gerd egykedvűen nézte a töprengő papot. Minek ezen ennyit rágódni? Amikor a végén úgyis csak az történik, ami Isten aka-

rata. Márpedig Isten nem véletlenül pottyantotta eljűk azt az udvarházat. Ahogy sietni is kár: régen el van már döntve az is, hogy háború lesz-e Vata fia Jánossal, vagy béke.

Végűl Pelbárt nagyot szusszantott.

– Nem bánom, menjűnk!

Gerd elégedetten hátradűlt a nyeregben, majd Adelardűhoz fordult.

– Mit nézel olyan nagyon, barát?

Adelardű az égre mutatott. Egy madár keringett felettűk.

– Fehéregyháza óta kísér minket.

A német rábűlintott. Korábban ő is észrevette már a madarat.

– Gerd vitéz, azt mondják, te jól ismered a magyarokat – nézett rá Adelardű.

Gerd elfintorodott a fiatal barát tapintatlanságán: igen, volt szerencsűje hozzájűk.

– Ez az a madár, amit a hitetlen magyarok szellemnek tartanak? – kérdezte most Adelardű.

– Mit hallottál róla? – kérdezett vissza Gerd.

Adelardű az elű lovagű Kurszánra nézett, de a pogány vitéz láthatóan nem törűdűtt velűk. Aztán Pelbártra sandított, hogy beszélhet-e errűl, de utána vállat vont. A német kérdezte. Ő csak válaszol.

– Hogy az istenűk vagy a szelleműk ezeknek a madaraknak a szemével látja őket és minden mást is a földön. A madár éppen ezért sebezhetetlen és örűk életű.

– Ezt meg hol hallottad?

– Az egyik pásztor mesélte, még a város alatt.

Gerd elgondolkozva megcsűvált a fejűt, majd Pelbárthoz fordult.

– Hallod, hogy miket beszélnek a pásztorok?

Pelbárt csak megvonta a vállát.

– Pogány sűletlensűgeket.

A németet felbosszantotta a semmitmondű válasz.

– Igen, sok butaságot összehordanak a pusztáról – szólalt meg végül. – Persze azok a pásztorok itt élnek le az életüket, és a barmaik az egyetlen társaságuk. Nem csoda, hogy mindenütt szellemeket látnak. Meg varázserőt képzelnek a földbe.

– Varázserőt? – kérdezte Adelardó.

– Az istentelenek, ha választ keresnek a kérdéseikre, előtte mindig kivonulnak ide. Napokra, hetekre. Néha hónapokra. Úgy tartják, hogy itt senki nem rejtheti magába a titkait, és idővel megnyílik, mint a mag. Pedig nincs itt más, barát, csak homok, tüske, meg ökörtrágya.

A német magában mosolygott. Még hogy örök életű a madár! Ilyet is csak a síkság földönfutói tudnak kiagyalni. Szegény ördögök! Még ha a medvének, bölénynek vagy a mocsarak szélén tanyázó óriási, vad tuloknak tulajdonítanak ilyen erőt. Nekik azonban csak ez jutott: a pusztában kóborlóknak holmi oktalan madarak az isteneik. Nevetséges. Róma falait sem cinegék rakták!

Gerd elgondolkodva nézett a fent keringő madárra, majd a mellettük poroszkáló Kurszánra. A szeme jókedvűen csillogott. Adelardó jó ötletet adott neki.

– Na, ennek legalább már könnyen a végére járhatunk! – csapott végül a combjára, és magához intette az egyik vitézt. – A barát kíváncsi a madárra. Lődd le nekem!

A fiatal katona levette a válláról az íját, nyilat vett elő a nyeregkápája mellől, és az idegre illesztette.

Adelardó tiltakozni próbált, de Pelbárt leintette. Ha a német annyira ragaszkodik hozzá, hadd legyen nagylelkű, hadd lövesse le neki azt a madarat. Gerd közben kissé hátrébb lépett, és fél szemével Kurszánt figyelte. Az látszólag közönyösen nézte, ahogy a német vitéz az égnek emelve lassan kihúzza az íját.

Hosszan, hunyorogva célzott a madárra. A sólyom egy helyben, szaporán verdesett – akár a nyúl szívverése. Könnyű célpont – gondolta a német.

A következő pillanatban valami elvillant a szeme előtt. Mintha egy pillanatra ezer szikrára tört volna a pusztai nap.

A németek megtorpantak, a lovaik felhorkantak. A vitéz fájdalmasan felkiáltott. Az íj kettévágott idege ostorként csapódott a kezére. Az arcából hosszú csíkban kiserkent a vér.

Mint vihar után a villámcsapástól füstölgő fát, hitetlenkedve nézték a nyeregben ülő pogányt kivont kardjával a kezében. Csak a földön heverő, kettétört nyílvessző és az immáron hasznavehetetlen, kettévágott íj volt a bizonyíték arra, hogy amit látni véltek, valóban megtörtént. Kurszán félelmetes gyorsasággal rántotta ki a kardját, majd egyetlen mozdulattal vágta el a kézben tartott íjat és a nyilat.

Az ijesztő az volt, hogy Kurszán kardja csak hajszálnyira suhant el a katona arcától.

A németek döbbenete mindössze pár pillanatig tartott. Vezényszó nélkül rántottak kardot mindannyian. Kurszán nem mozdult, tekintete nyugodt volt, szinte derűs. Gerd alig tudta elnyomni a mosolyát: előre tudta, hogy mi fog történni. Lassan ő is előhúzta a kardját.

Pelbárt lépett a farkasszemet néző harcosok közé.

– Tegyétek le a fegyvert, az Istenért!

Azonban Gerd sem mozdult. Karddal a kezében méregette Kurszánt.

– Tegyétek le a fegyvert! Parancsolom! – kiáltotta végül Pelbárt. – Királyi követ vagyok! Ez parancs! Megátkozom azt, aki nem engedelmeskedik!

Némi habozás után Gerd bólintott, a katonái pedig leengedték a fegyvert. Kurszán abban a pillanatban készségesen eltette a kardját, majd megfordult, és szó nélkül a menet élére lovagolt, mintha mi sem történt volna.

Gerd elsötétülő tekintettel nézte a pogányt. A porban még ott hevert a kettévágott íj – négy jó ökör árába került.

– Értsd meg, vitéz, hogy szükségünk lesz rá odaát! – mondta Pelbárt.

A német nem nézett már Pelbártra. A fene esne abba a sok felesleges diplomáciába, gondolta magában. Ki hallott már ilyet? Pap védi a pogányt! Ha rajta múlna, hát hamar nem lenne odaát, csak ideát.

Végül nagyot fújt, és Adelardóhoz fordult.

– Látod, barát, nem szellem az, csak egy madár. Ha nem fogná a nyíl, a vadember se védené!

Adelardó lehajtotta a fejét, mintha bólintana. Gerd kiköpött, és a németjei közé lovagolt.

3.

A csapat napszálltakor ért a királyi udvarházhoz. Adelardó nem győzött csodálkozni, hogy lehet ilyen hivalkodó névvel illetni a kis erdő mellett álló, istállónál alig nagyobb épületet. Szürke, kőből rakott falai mellett a szolganépek félig földbe ástott, vályoggal tapasztott falú kunyhói sorakoztak. Érkezésükre felvonítottak a kunyhók mellé kötött, sovány kutyák, és egy csapat meztelen gyerek rohant ki a földbe ástott lyukakból.

Adelardó és a többiek már álmosan és fáradtan poroszkáltak a zsvajgó gyereksereg és a házak között kapirgáló baromfiak között. Amikor az udvarházhoz értek, egy idősebb, testes, vastag nyakú, veres képű alak kászálódott ki a házból. Fehér, foltos-szakadt ingjét beletűrte a gatyájába, majd nyakába tette a láncot, rajta a királyi pecsételővel. Ő volt az ispán.

Amint felmérte, milyen magas rangú vendégei érkeztek, szét-hessegette a gyerekeket, és mélyen hajlongva az udvarházba tes-sékelt a csapatot.

– Isten vezérelte ide mindnyájatokat, uraim! – mondta nekik. Adelardó kötelességtudóan elnyomott egy ásítást, és lefordította az ispán szavait.

Pelbárt is meghajtotta magát.

– Itt töltenénk az éjszakát.

– Jöjjetek, csak jöjjetek, hátul, az istállóban megalhatnak a vitéz urak! Szólok a szolgálóknak, hogy hozzanak ételt.

A németek libasorban bevonultak az istállóba, levetették a cók-mókjukat a szalmára, majd leheveredtek. A folyton a sarkukban alázatoskodó ispán sajnálkozva közölte, hogy még legalább fél órát kell várni a vacsorájukra. Adelardó szétnézett: a pajta alacsony mennyezetét néhány hevenyészett gerenda tartotta, mögötte szinte mozgott a föld az egerektől.

Pelbárt még ideúton kiszúrta, hogy nem messze egy patak kanyarog a fák között. Hirtelen rájött, mire vágyik a legjobban. Odahaza mindennapos dolog volt a tisztálkodás. A magyaroknál nem szokás fürödni, ezért amióta megérkezett, csupán néhány alkalommal tudott lopva úszni egyet a Dunában. Bár Gerd szigorúan megtiltotta, hogy bárki elcsatangoljon a csoporttól, Pelbárt úgy gondolta, nem lehet nagy baj belőle, ha kimegy a patakra. A biztonság kedvéért magával viszi Adelardót.

A patak nem volt nagy, nekifutásból átugorhatta volna az ember. Pelbárt hamar ledobta magáról a csuháját, és belemerült a vízbe. Késő délután volt. A hűvös víz átjárta minden porcikáját. Egy darabig figyelte, ahogy a lombok között átszűrődő nap fénye megtörik a nedves köveken, nézte a vízáramlásban hajladozó vízínövények leveleit, ahogy apróhalak seregei nyüzsögnek rajtuk. Becsukta a szemét, és lassan alámerült. Benntartotta a levegőt, a lábával is elengedte a talajt. Maga alá húzott lábbal lebegett a vízben, mint egykor anyja hasában. Ez a tökéletes magány, gondolta magában. A víz alatt a külvilág zajai eltompultak, alakjukat, értelmüket veszítették.

Amikor kifogyott a levegőből, felcsapta a fejét. Látta, hogy Adelardó nem merült bele a patakba, csak addig ment be, ahol térdig ért a víz.

– Adelardó testvér, nem jössz beljebb? Ez még Szent Jánosnak

is kevés lett volna a megkeresztelkedéshez – ugratta a fiatal barátot.

Adelardó egy darabig egy helyben toporgott a vízben, majd megpróbált beljebb menni. Ahogy azonban a víz elérte a combját, abban a pillanatban megszédült, és az egész teste elgyengült. Mintha egy ismeretlen kéz kirántotta volna a gerincéből a velőt. A következő pillanatban azt érezte, hogy a mélyből feltörő fekete iszap lassan, de ellenállhatatlanul magába szippantja. Végül, amilyen gyorsan csak tudott, kirohant a partra. Rázta a hideg.

Pelbárt nem szólt semmit. A hátára fordult, és hagyta magát sodortatni az áramlattal. Hirtelen gyereksivítás törte darabokra a késő délutáni csendet. Valamivel lejjebb a falubeli gyereksapat figyelte a fürdőző papot. Pelbárt, miután kifújta az orrából a vizet, felnevetett, és kipancsolt rájuk egy kevés vizet. A gyerekek is sivítva nevettek, szétrebbentek, aztán csapatostul visszaugráltak, mint a kecskebéka a színes rongy után. Pelbárt megint rájuk csapott egy kis vizet. A gyerekek tomboltak. Jó móka volt.

Végül a szerzetes elunta a játékot, és jókora krákogások közepette kimászott a a partra, ahol szembetalálta magát Adelardó tekintetével. Pelbárt hirtelen elkapta a szemét. A fiú különös tulajdonsága volt, hogy az egyik szeme ibériai fajtájának megfelelően szinte szurokfekete volt, míg a másik valamivel világosabb, zöldesbarna – ha bizonyos szögben esett rá a napsütés, szinte kéknek tűnt. Mint most is. Bal szeme különösen csillogott a félhomályban.

Pelbárt elhessegette magától a borzongását. Az Úr néha megmagyarázhatatlan, furcsa játékot űz az emberek testével. Látott már olyan embert, akinek az oldalából fogak nőttek ki, és olyat is, akinek éppen csak akkora kezét adott Isten, mint a csecsemőnek. Ahhoz képest a fiú szinte teljesen normális – csak az egyik szeme olyan furcsa. És fél a víztől, de az aztán egyáltalán nem furcsa. Sokan félnek a víztől, aki pedig nem, mint Pelbárt, az talán jobban is tenné, ha félne tőle. A víz ugyanolyan becsapós, mint az

asszony öle. Lány és enyhet nyújt, de szinte észrevétlenül válik kárhozattá és halálos veszedelemmé.

Adelardó a folyó vizét nézte, ahogy a fenékről felkavart, szürkésbarna iszap lassan szétterült a patak öblén. Remegett a gyomra.

A szerzetesek lassan visszahúzták a csuhájukat. Szerencsére még bőven kitarzott a késő délutáni hőség, így mindenük hamar megszáradt. Alkonyodott, mire visszaértek. A szolgák már megterítették a csapatnak a nagyteremben. Középen ült Pelbárt, Adelardó pedig szolgálatkészén mellé telepedett, hogy segítségére legyen a tolmácsolásban; jobbról az ispán, balról és a terem két oldalán a németek foglaltak helyet. Kurszán az egyik sarokban ült, és szokásos egykedvűségével egy szalmaszálát rágcsált. A szolgáltók sorban hozták be az ételeket, egyszerű törtbúzából sütött kenyeret és sülteket. Az ispán széles mozdulatokkal magyarázott a csapatnak.

– A pogányok országa még legalább két nap járőföld, azok a kutyák nem jönnek el idáig – nyelt le egy jókora falatot a húsból.

– Nyugalom van a birtokon? – kérdezte Pelbárt unottan, csak hogy kérdezzen valamit.

– Régen nincsenek már errefelé kósza emberek, sámánok, varázslók, azt mondják. Itt már mindörökké a szent hit honol.

– Ámen – mondta Pelbárt, és ittak rá egyet.

Gerd elgondolkodva forgatta a poharát.

– Biztos vagy benne?

– Teljesen. A csatornába terelt folyó sem tér vissza a régi medrébe csak úgy magától. A magyarok is már mindörökre Krisztus útját választották. De mást mondok, vitéz! Látod azt a kaput? – mutatott az ispán az alvókamrájának néhány deszkából hevenyészett bejáratára. – Éjszakára sohasem zárom magamra. És a kardomat is kiteszem az ágy mellé. Bárki könnyedén a torkomat szeghetné, ha akarná. De senki sem akarja. Jó szolgálónépek élnek itt, megbecsülik a jó sorsukat.

Gerd elfintorodott. Az ispánt nemrég nevezhették ki. A német jól ismerte az udvaroncokból lett új tisztségviselők mindent túllihegni akaró buzgalmát.

Társa arcát látva Pelbárt elmosolyodott.

– Látom, germán barátunk nincs meggyőzve. Ő bizony nem aludna itt nyitott ajtó mellett. Még akkor sem, ha az a veszély fenyegetné, hogy falubeli asszonyok támadnak rá éjjel.

A kompánia felnevetett. Gerd kelletlenül magára erőltetett egy félmosolyt, majd elkomorodva az ispánhoz fordult.

– Már meg ne haragudj, ispán uram, de lehet, hogy nem ismered elég jól a magyarokat.

– Mégis miből gondolod ezt, Gerd vitéz?

– Két okból. Egyfelől messziről jött ember vagyok és az néha tisztábban lát bizonyos dolgokat. Gondolom, hogy ezt nem vitatod.

– Nem én, de mi a másik ok?

– Az, hogy én már láttam a magyarokat valódi mivoltukban. Én végigharcoltam a zavaros éveket az öreg Vata ellen.

A méces fényénél jól látszott a Gerd bal arcát eltorzító vágás. Rettenetes seb lehetett: levágta a fül felső részét, belehasított az arccsontba, majd a bajusz alá rejtett száját is jóformán kettévághatta.

Az öreg Vata említésére a németek legszívesebben belerúgtak volna az asztal lábába. A szárnak született Vata évekig háborúzott ellenük, aztán amikor már minden elveszett, hirtelen felvette Krisztus hitét. A gyenge szívű kutya, András pedig ahelyett, hogy karóba húzta volna, kegyelmet adott neki. Az meg beállt a boldogult király hívei közé, hogy vénségére elaggott, részeges kéjencé váljék.

– Én már csak úgy gondolom – Gerd megvetéssel ejtette ki a szavakat –, hogy a magyarokból sohasem lesz jó keresztény, még ezer év múlva sem. A vérükben van a pogányság.

– Már megbocsáss, vitéz – vetette közbe Pelbárt –, de miért lenne? Hiszen valaha Germánia népei is tévelygők voltak.

– Igen, ez igaz. És mégis volt egy komoly különbség. Germánia népei a kezdetektől fogva sűrű erdőkben éltek, magukban, a törzsükbe zárva. Aztán Krisztus kaput nyitott az erdőlakóknak a világra, békességre és alkotómunkára serkentve őket, ők pedig egy testvéri birodalom részei lettek. A magyarok viszont mindig is a nyílt pusztában éltek. Minden szabály, minden rend csak csorbitja a szabadságukat. Ahogy az ég vadmadarait sem lehet baromfiólba zárni, a magyarok sem a békét találják meg Isten házában, hanem a rabságot.

Pelbárt a fejét ingatta, majd megvonta a vállát.

– Ha itt-ott felüti is a fejét az ocsú, azért Isten búzája töretlenül növekszik.

Gerd most Adelardóra nézett.

– Na és mit mond erre a fiatal barát?

A barát megköszörülte a torkát. Nem nézett a németre, általában is kerülte Gerd szürkésen hideg tekintetét.

– Krisztus emberek iránti szeretete egyetemes – mondta hal-
kan. – Minden népet, minden fajtát egyaránt szeret. És éppen ezért minden nép egyaránt a szívébe tudja fogadni a hit fényét.

Adelardó érezte a másik szúrós pillantását. Gerd a gondolataiba mélyedt. Csak arra figyelt fel, amikor a láthatóan egyre kapaszkodóbbá váló ispán a tányérja mellől odavetette:

– Higgy nekem, jó lovag, vége van a vészes időknak – mondta kedélyesen. – Az utolsó bálványimádót tíz éve fogták el a környéken. Azóta nyoma sincs itt a régi rendnek.

A „jó lovag” hallatán Gerdnek állkapcsán megrándult az izom, de türtőztette magát. Figyelmesen körbenézett, mígnem meglátta, amit keresett. Odaintette az egyik szolgálólányt az asztalhoz. A lány odament. Gerd fürkészőn végignézett rajta, aztán a lány mellényére mutatott.

– Vesd le!

Adelardó lefordította Gerd szavait. A lány az ispánra nézett, de az kedélyesen bólintott, tegye csak, amit az úr mond. A szolgáló-

lány lassan kioldotta a mellényét. A mellény alatt egyszerű fehér gyolcsból készült pongyolát viselt. Gerd lassan, ültében odahajolt, és megfogta a pongyola szélét. A ruha szegélyét alig látható, a gyolccsal azonos színű fonállal készült hímzés díszítette.

– Ezek itt pogány jelek – fordult most Gerd az ispánhoz.

– Hogy? – hajolt oda az hitetlenkedve.

– Pogány minták. Azok díszítik magukat így, ezekkel a virágokkal. Azt jelképezi, hogy ők is a pusztához tartoznak.

Hátradőlt a székében.

– Ebben járnak a szolgálai Isten házába is, ispán uram? – kérdezte hűvösen, amire az ispán csak a vállát vonogatta:

– Ezek csak minták, varrások. Ez a lány nyilvánvalóan nem is érti, hogy mit jelentenek. Nem jelentenek már neki semmit.

– Ó, tehát semmit – mondta Gerd.

A lány tekintete ijedt volt, várta, hogy mi következik. De az ispán csak intett neki, hogy elmehet, mire ő hátrált néhány lépést, aztán kiszaladt a helyiségből.

Csend telepedett a társaságra. Gerd vonásai megkeményedtek. A katonái tudták jól, mit jelent ez nála. Türelmesen tovább nézelődött, majd kisvártatva egy másik szolgálót intett magához, egy negyvenéves forma férfit. A szolga megállt előtte. Gerd hosszan tanulmányozta az arcát. A férfi haja, szakálla hosszú volt, haja kétoldalt befonva. Igazi torzonborz földönfutó, tagjait agyag-rögből tapasztotta az Isten a testéhez, állapította meg magában. Lassan előredőlt ültében, majd hirtelen magyarul szólalt meg.

– Sorold fel nekem a hét őszödet!

Az ispán megdöbbenve nézett a németre: először történt, hogy idegent hallott magyarul beszélni. Adelardó tudta, hogy Gerd megtanult valamennyire a nyelven, de még így is kellemetlenül érezte magát: a kiejtésében volt valami eredendően félelmetes.

A szolga riadtan tekintett az ispánra.

– Nosza, sorold csak fel! – biztatta Gerd.

– Nem tudja – vetette oda az ispán.

– Lehet – mondta elgondolkozva Gerd. – Lehetséges. Akkor, szolgál, mondd, hogy nem emlékszel az őseid nevére!

Az továbbra sem mozdult, és nem is szólalt meg. Tekintete békés volt, de arcára rávetült a faggyúmécsesek riadt pislogása. Gerd hangja másodjára már vágott, mint a penge.

– Szolga, megismétlem: sorold fel a hét ősoдет! Vagy ha nem tudod, csak annyit mondj, hogy nem emlékszem a nevükre.

A szolgál a sarokban rágcsáló Kurszánra nézett. A pogány harcos tekintetében valami gúnyos mosolyféle bujkált. Gerd elkapta a szolgál pillantását.

– Szolga, megparancsolom, hogy válaszolj! – emelte fel a hangját. – Vagy mehtagadod a választ?

A teremben megfagyott a levegő. Egy szolgálának kötelessége válaszolni az úr kérdésére. Ha nem hallgat a szavára, az majdnem akkora bűn, mint az istenkáromlás. A fiatal német harcos, aki előzőleg célba vette a madarat az íjjal, csendben felállt az asztaltól, felvett egy korbácsot a fal mellől, és a szolgál mögé lépett.

Gerd hangja még most is nyugodt volt.

– Mondd, hogy nem emlékszel az őseid nevére! Te mondhatod, hogy nem emlékszel. Szolgarendű vagy, még azoknak a szemében is – intett a fejével valahová a falon túlra, arrafelé, ahol messze, többnapnyi járóföld után a pogányok világa kezdődött. – Mondd, hogy nem emlékszel az őseid nevére!

A szolgál lehajtotta a fejét, de nem válaszolt. Gerd intett a németnek.

A korbács a váll alatt csapott be, és szinte azonnal vékony, vörös csíkot hagyott maga után a gyolcsruhán. A szolgál térdre rogyott a fájdalomtól. Gerd ültében kissé előrehajolt.

– Mondd, hogy nem emlékszel! – suttogta szelíden.

A szolgál zihált, a keze remegett, de nem mondott semmit. Gerd intett a németnek, aki újra lesújtott a korbáccsal. A szolgál

ga most a földre rogyott, lábát pedig maga alá húzta, mintha az megvédehetné az égető fájdalomtól.

– Mondd ki, hogy nem emlékszel! Mondd ki: nem emlékszem az ősapáim nevére! Az urad vagyok, ezt parancsolom!

Gerd intésére a fiatal német most már megállás nélkül csapkodta a földön heverő szolgát. A magyar hátán a csíkokban szivárgó vér lassan egyetlen nagy, vörös folttá állt össze.

– Az istenért, hagy már abba! – kérlelte Pelbárt Gerdet.

Ő azonban úgy tett, mintha nem hallaná. Mereven figyelte a földön a csapások alatt vonagló szolgát.

Adelardó hirtelen a harcshoz ugrott, és ellökte a kezéből a korbácsot. A katona szeme összeszűkült a haragtól. A barát néhány pillanatig farkasszemet nézett a némettel, akinek a keze már mozdulni látszott. A teremben néma csend volt, csak a véresre vert szolga nyögdecslését lehetett hallani. A németben végül győzött a belátás: egy papot még a pusztában sem verhet meg. Gerd végül intett neki, mire leengedte a korbácsot. Kurszán elgondolkozva nézte a jelenetet az asztal sarkából.

A német a sarokba lépett, ahol egy vödörben a kézmosó vizet tárolták. Odalépett vele a földön heverő, félájult szolgálóhoz, és a fejére locsolt belőle valamennyit. Gerd bosszúsán intett.

– Vidd ki! Majd az ura megbünteti – nézett az ispánra. Az csak a szemöldökét vonta fel, mintegy egyetértése jeléül. Aztán a német a többiekhez fordult. Visszaváltott az anyanyelvére.

– Hát, azt legalább már tudjuk, hogy nem bőbeszédűek, igaz? – mosolygott, mire néhány katonája is felnevetett. Intett az egyiküknek, hogy dobja ki a szolgát a teremből. A katona szolgálatkészen lehajolt a férfiert, és grabancon ragadta. A meggyötört test megvonaglott, aztán hirtelen megfeszült.

Mire a teremben ülők tudatáig eljutott, hogy mit is látnak, már mindennek vége volt.

A szolga egyik karja csápként ragadta meg a katona kezét, a

másikkal pedig kirántotta a tőrét a német övéből, majd ugyanilyen gyorsan belé döfte.

A katonák felugrottak a helyükről, de már későn. Amilyen gyors volt a szúrás, olyan pontos is: a penge a két borda között egyenesen a szívbe suhant, és ahol az előbb még a megvert szolga hevert, most a fiatal német roskadt össze. Páran odaugrottak, és lefogták a szolga kezét, majd elrántották a némettől. Adelardó lehajolt a katonához, néhány pillanatig az arcát nézte, aztán lassan keresztet vetett felette.

– Meghalt.

Gerd a szolgára nézett, akinek a kezében még mindig ott volt a véres tőr. A katonák szorításában lassan kiegyenesedett, és egyenesen Gerd szemébe nézett. Hangja halk volt és rekedt.

– Az ősapám neve Tarhos, az ő fia Etele, az ő fia Hutás, és az övé Jenő, ő pedig Kevét nemzette, nekem pedig Kesztlőc apám adott vért. Ez pedig – az előtte heverő németre biccentett – a szolgám lesz a túlvilágon.

– Igen, a túlvilágon – tette hozzá tűnődve Gerd, majd intett a katonáinak. – A testéből a rókák lakomázzanak!

Miközben a katonák kivitték, a szolga feje oldalra billent, a tekintete pedig Kurszánra tévedt. Kurszán arca ünnepélyesen komoly volt, fejével alig észrevehetően intett a férfinak.

Adelardó közben egy imát mormolt a halott német teste felett. A megkövült Pelbárt is keresztet vetett.

Gerd azonban láthatóan elégedett volt, majdhogynem vidám. Végre tökéletesen sikerült a kísérlete. Visszaváltott latinra, és intett Adelardónak, hogy fordítson.

– Na, látod, ispán? Nap mint nap ezek között hajtod álomra a fejed.

A faluban hamar híre ment a vacsorán törtéteknek. A gyerekek eltűntek a kunyhók közül, a hely kihalttá vált. Ám érezni lehetett, hogy a földbe ásott gödrökből riadt szempárok figyelik a

katonák minden mozdulatát. Gerd és az ispán mindenütt a katonák nyomában jártak, mivel tudták, azok csak az alkalmat lesik, hogy kegyetlen bosszút állhassanak a királyi udvarház lakóin. Végül Pelbárt úgy döntött, hogy egy, a falun kívül fekvő erdei csűrbe szállásolják el a csapatot, másnap pedig, amilyen hamar csak tudnak, továbbmennek.

A katonák zúgolódva fogadták a hírt, hogy a meleg istálló helyett egy fészkerben fognak aludni, ám engedelmeskedtek Gerd parancsának.

A fészkerben csak szűkösen fértek el. Pelbárt leterítette a köpenyét a szalmára, feje az egyik fal mellé támasztott pajzs ívére feszült. A mocorgás lassan elcsendesedett, végül már csak a kompánia hortyogását lehetett hallani. A távolból farkasok vonítását hozta az éjszakai szél.

Adelardó nem tudott elaludni. Erőlködve próbálta felfogni, amit látott. Igyekezett valami kapcsolatot találni az események avas rongyként szétszakadozó szövege között, valami értelmet abban, ahogy Isten két teremtményét összesodorta a szél, majd az egyik megölte a másikat.

Tegnap a szolga még nem létezett számukra, tökéletesen ismeretlen volt neki és a katonának is, ahogy ők is a szolgának. De idevetette őket a sors egy estére; a katona pedig most halott, és a szolga teste is kihűlve hever, ki tudja hol, ők meg egy fészkerben alszanak. Majd reggel továbbállnak, és eltűnnek, ahogy a szolga és a katona is; amilyen nyomtalanul éltek, olyan nyomtalanul tűnnek el a világból. Senki sem fog rájuk emlékezni, eltűnnek, még a hátramaradó nyomaik sem az ő nyomaik lesznek, csak nevek, az idő arcok nélküli, apró darabokra szétmálló lenyomatai a porban. Mintha semmi sem történt volna – csukta be a szemét egy pillanatra. Tulajdonképpen nem történt semmi. Édes Istenem.

Adelardó oldalra fordult. A beszűrődő holdvilág fényében csak

Pelbárt barát vastag, szőrös tarkóját látta, amelyen egy anyajegy éktelenkedett, mintha csak valami nagy bogár mászna a barát nyakán.

Undort érzett. Emlékezniem kell, mondta magának. Ha mindenki más felejt is, neki mindenre emlékeznie kell.

Lassan feltápászkodott a szalmáról. Egy pillanatig csendben figyelt, mozdul-e valaki, majd óvatosan átlépkedett alvó társain, és kilépett a fészerből. Kint, a fák között Adelardó feje felett óriási, kövér bogár zúgott el. Odébb ment, jóval távolabb a kunyhótól, oda, ahol nem láthatták.

A kis, patakparti tisztásra ért. Felnézett az égre. Fent, a csillagok alatt szél tépázta felhők kergették egymást.

Vihar jön, gondolta magában. Kioldotta a csuhája övét, majd lassan levette a felsőruháját.

– Miatyánk, ki vagy a mennyekben, bocsáss meg nekünk, gyarló bűnösöknek – suttopta. Négyrét hajtotta az övét. – Szenteltessék meg a te neved, jöjjön el a te országod! – a keze lendületet vett, és az övvel lesújtott a hátára. Arcán megfeszültek az izmok a fájdalomtól. – Büntetésed mint ajándékot fogadom – újra ütött. – Rám küldött fájdalommal irtsd ki belőlem a gyarlóság, a hiúság minden szikráját! – a szíj megint ugyanoda csapott, ahová az előbb is, vastag hurkát hagyva maga után. – Kegyelmed bocsásd a világra, és adj erőt a szenvedőnek! És adj nekem erőt emlékezni mindenre! Emlékezni akarok mindenre.

Összeszedte az erejét, és egy utolsót, minden eddiginél nagyobbat sújtott önmagára. A lába megroggyant a fájdalomtól, kezével bele kellett kapaszkodnia az előtte meredező fába. Várt egy kicsit, amíg lassan enyhült a vállát égető fájdalom, majd szét-hajtogatta az övét, és visszabújtatta a csuhájába. Amikor végzett, keresztet vetett. Felnézett az előtte álló fára, ám akkor a hold elé felhő kúszott. Adelardó csak a fa ormóttan kontúrjait látta, ahogy az ágai belefűrték magukat az erdei éjszaka sötétségébe.

4.

Kora hajnalban, lopva hagyták el a fészert. A német katona holttestét még az este egy faluszéli csűrbe vitték, az ispán erős ígéretével, hogy másnap a szomszédos falucskába viszik. Ott volt legközelebb Isten háza, ahol eltemethetik. Isten háza? Vályogból tapasztott, agyaggal döngölt kunyhó csupán.

Ám ahol a pusztában lakik az Isten, ott a vályogkunyhó is palota.

A csapat lassan haladt a ködös, hajnali síkságon. Senki nem szólalt meg, némán lovagoltak. A láthatáron olykor tűzokcsapat rebbent fel, a messzeségben marhacsordák álltak, szügyig sáros rög fölött úszó ködben. Ahogy Adelardó körbenézett, látta, hogy a társai inkább alszanak a nyeregben, mint ébren vannak. A tekintetük sötét és élettelen volt, magukba meredtek, a saját gondolataikat szőtték. Az udvarház már régen eltűnt mögöttük a ködben, és vele együtt váltak semmivé a rémes éjszaka történései – kialudták, mint valami részegséget. Adelardó is csak foszlányokat tudott felidézni: a hét ős nevét, a megkínzott szolga utolsó, véres vigyorát. Talán tényleg csak álmodta az egészet. Talán tényleg semmi sem történt. A szolga sorsa is csak belesimult a világ örök rendjébe. A világéba, amely eleve arra rendeltetett, hogy időnként elpusztítsa magából az életet.